

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AKCIZŲ ĮSTATYMO NR. IX-569 43 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 43 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas atsižvelgiant į Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – MD) pateiktus pasiūlymus ir informaciją apie tai, kad padažnėjo piktnaudžiavimo atvejų, kai iš trečiųjų valstybių įvažiuusių į Lietuvos Respubliką krovininių transporto priemonių standartiniuose bakuose esantis kuras (variklių degalai) nupilamas Lietuvoje.

2025 metų sausio mėnesį Lietuvos muitinė atliko krovininių transporto priemonių kuro bakuose įvežamo į Lietuvos Respubliką ir išvežamo iš Lietuvos Respublikos kuro stebėseną. Visos įvažiuojančios ir išvažiuojančios krovininės transporto priemonės buvo skenuojamos rentgeno kontrolės sistema (toliau – RKS). Stebėsenos rezultatai (RKS vaizdai) parodė, kad beveik visos krovininės transporto priemonės, įvažiuojančios iš Rusijos Federacijos ar Baltarusijos Respublikos, įvažiuoja su pilnais kuro bakais, o išvažiuoja iš Lietuvos (įskaitant vykimą į Latvijos Respubliką) – su apytuščiais kuro bakais. Vidutiniškai per parą iš Rusijos Federacijos ar Baltarusijos Respublikos įvažiuoja apie 200 krovininių transporto priemonių (per mėnesį – apie 7 100).

Nustačius tokius stebėsenos rezultatus, Muitinės kriminalinės tarnybos pareigūnai 2025 metų vasario mėnesį atliko krovininių transporto priemonių tikrinimus Lietuvos Respublikos keliuose ir šių tikrinimų metu nustatė atvejų, kai iš trečiųjų valstybių atvykusių krovininių transporto priemonių kuro bakų buvo nupilami variklių degalai. Atitinkamai nuo 2025 metų kovo mėnesio MD sustiprino įvažiuojančių krovininių transporto priemonių kontrolę ir pradėjo matuoti įvažiuojančių iš Rusijos Federacijos ar Baltarusijos Respublikos ir išvažiuojančių į Rusijos Federaciją ar Baltarusijos Respubliką krovininių transporto priemonių kuro bakuose esantį kuro kiekį.

Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos duomenimis, per Kybartų, Medininkų ir Šalčininkų pasienio kontrolės punktus įvažiuoja apie 200 krovininių transporto priemonių per parą. Lietuvos muitinė, darydama maksimalią prielaidą, kad jeigu iš vienos krovininės transporto priemonės vidutiniškai neteisėtai nupilama 500 l variklių degalų, per parą gali būti nupilama apie 100 000 l dyzelino, preliminariai paskaičiavo, kad dėl variklių degalų, esančių kelių krovininių transporto priemonių kuro bakuose, neteisėto nupylimo iš Rusijos Federacijos ir Baltarusijos Respublikos įvažiuusių transporto priemonių valstybė vidutiniškai per mėnesį galėtų prarasti iki 2,2 mln. eurų privalomų sumokėti mokesčių (per metus – iki 26,5 mln. eurų). Vidutiniškai importo mokesčiai (muitai, akcizai, pridėtinės vertės mokestis (toliau – PVM)) už 1 000 l dyzelino sudaro 736 eurus.

Vertinant kitų valstybių praktiką, pažymėtina, kad Lenkijos Respublika, Latvijos Respublika, Suomijos Respublika, turinčios Europos Sąjungos išorės sieną su Rusijos Federacija ir (ar) Baltarusijos Respublika, yra nustačiusios įvežamų variklių degalų, esančių kelių krovininių transporto priemonių kuro bakuose, kiekio be importo mokesčių ribojimus: Lenkijoje – 600 litrų, Latvijoje – 200 litrų, Suomijoje – 400 litrų. Pavyzdžiui, Lenkijoje ir Suomijoje, jeigu įvežamų variklių degalų kiekis viršija nustatytus leistinus, už viršijančius variklių degalų kiekius apskaičiuojami mokėtini mokesčiai.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Įstatymo projektu siekiama nustatyti teisinį reglamentavimą, suteikiantį Vyriausybei teisę nustatyti akcizų lengvatos ribojimus (kuro kiekio apribojimus) iš trečiųjų valstybių įvažiuojančių krovininių transporto priemonių standartiniuose bakuose esančiam kurui, kaip nustatyta Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 40 straipsnio 2 dalyje.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Mokesčių politikos departamento (direktorė Jūratė Laurikėnaitė, tel. +370 604 59 101) Netiesioginių mokesčių skyriaus (patarėja, laikinai atliekanti skyriaus vedėjo funkcijas, Jolanta Poškevičienė, tel. +370 690 32 021) vyriausioji specialistė Lina Kažemėkienė (tel. +370 690 31 968).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo 43 straipsnio 1 dalies 5 punkte nustatyta, kad nuo akcizų atleidžiami energiniai produktai, į Lietuvos Respubliką įvežami standartiniuose gamintojo prie visų to paties tipo transporto priemonių nuolatinais pritvirtinamuose gamintojo techninėje dokumentacijoje numatytuose kuro bakuose ir tepalų talpyklose, iš kurių kuras ir tepalai tiesiogiai patenka į transporto priemonės kuro tiekimo ir tepimo sistemas arba naudojamas aušinimo ar kitose sistemose.

4. Įstatymo projekte siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Padažnęjus piktnaudžiavimo atvejų, kai iš trečiųjų valstybių įvažiuojančių transporto priemonių standartiniuose bakuose esantys variklių degalai nupilami Lietuvoje, nustatytas poreikis taikyti atleidimo nuo importo mokesčių (muitų, PVM, akcizų) apribojimus iš trečiųjų valstybių įvežamo kuro kiekiui krovininių transporto priemonių standartiniuose bakuose. Pažymėtina, kad importo PVM (Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 40 straipsnio 2 dalis, atsižvelgiant į šio straipsnio 1 dalies 21 punktą) ir muitus (Lietuvos Respublikos muitinės įstatymo 42 straipsnio 1 dalis) reglamentuojančiuose teisės aktuose šiuo metu jau yra numatyta teisė Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai nustatyti be importo PVM ir muitų galimo įvežti kuro, esančio komercinių transporto priemonių, atvykstančių iš trečiųjų valstybių, standartiniuose bakuose, kiekį (tačiau šiuo metu apribojimai nėra nustatyti). Siekiant, kad komercinių transporto priemonių, atvykstančių iš trečiųjų valstybių, standartiniuose bakuose esančio kuro kiekio apribojimai galėtų būti taikomi visų importo mokesčių atžvilgiu vienodai, atitinkamai atsiranda poreikis nustatyti galimybę ir akcizų lengvatos taikymo ribojimui.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir siekiant nuoseklaus mokesčių teisės aktų reglamentavimo, Įstatymo projektu siūloma atitinkamai papildyti Akcizų įstatymo 43 straipsnio 1 dalies 5 punktą, nustatant, kad Vyriausybė turėtų teisę nustatyti atleidimo nuo akcizų ribojimus iš trečiųjų valstybių, išskyrus Europos ekonominės erdvės valstybes, įvežamo kuro kiekiui krovininių transporto priemonių standartiniuose bakuose.

5. Galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir priemonės, kurių reikia imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priėmus Įstatymo projektą ir nustačius ribojimus, būtų sumažintas neapmokestinto iš trečiųjų valstybių kuro patekimo į Lietuvos rinką kiekis ir galimai nelegalus pardavimas (nupylimas).

7. Įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priėmus Įstatymo projektą ir nustačius ribojimus, padidėtų kuro pardavimai Lietuvos Respublikos degalinėse, kas prisidėtų prie didesnio mokesčių surinkimo į biudžetą.

8. Ar Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymo projektą, pakeisti ar priimti naujų įstatymų nereikės.

10. Ar Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų ir

kitų norminių teisės aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte nėra naujai apibrėžiamos sąvokos.

11. Ar Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projekto nuostatos neprieštarauja Europos Sąjungos dokumentams ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijai.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus Įstatymo projektą, numatoma keisti:

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 4 d. nutarimą Nr. 821 „Dėl Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo įgyvendinimo“;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 16 d. nutarimą Nr. 438 „Dėl Importuojamų prekių neapmokestinimo importo pridėtinės vertės mokesčiu taisyklių patvirtinimo“;
- Keleivių ir kitų fizinių asmenų įvežamų prekių atleidimo nuo muitų tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 968 „Dėl Keleivių ir kitų fizinių asmenų įvežamų daiktų (prekių) atleidimo nuo muitų tvarkos aprašo patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Priėmus Įstatymo projektą, papildomų lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„Akcizų tarifas“, „akcizai“, „energiniai produktai“, „kuro bakai“, „apribojimai“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Pažymėtina, kad pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Baltarusijos Respublikos Vyriausybės 1993 m. birželio 30 d. susitarimo dėl tarptautinio vežiojimo automobiliais 16 straipsnio 1 dalies a punktą nuo muitinės rinkliavų ir leidimų abipusiai atleidžiami į kitos susitariančiosios šalies teritoriją įvežami degalai, esantys kiekvienam autotransporto priemonės modeliui numatytuose bakuose, susijusiuose su variklio degalų padavimo sistema, pagal technologiją ir konstrukciją. Tokia nuostata numatyta ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Rusijos Federacijos Vyriausybės 1993 m. lapkričio 18 d. susitarimo dėl tarptautinio susisiekimo automobiliais 17 straipsnio 1 dalies a punkte: nuo muitinės rinkliavų, įvažiavimo mokesčių ir leidimų abipusiai atleidžiami į kitos susitariančiosios šalies teritoriją įvežami degalai, esantys kiekvienam transporto priemonės modeliui numatytose talpose, technologiškai ir konstruktyviai įkomponuotose variklio degalų padavimo sistemose.

Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad šie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Rusijos Federacijos Vyriausybės bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Baltarusijos Respublikos Vyriausybės 1993 metais sudaryti dvišaliai susitarimai nėra ratifikuoti. Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 138 straipsnį, tarptautinės sutartys, kurias ratifikavo Lietuvos Respublikos Seimas, yra sudedamoji Lietuvos Respublikos teisinės sistemos dalis.